

DOMOVINA

Oglasil:

Za 1 mm × 60 inseratnega stolpca mali 30 vinarjev, uradni 120 K, poslano, posmrtno in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Proračun 1920/1921.

G. Ž. Proračuni vseh evropskih držav izkazujejo velikanske deficite. Na čelu korakajo poražene države. Zmagovalcem ne gre mnogo bolje.

Te dni se našemu parlamentu predloži državni proračun. Izdatki in dohodki gredo preko 4 milijard dinarjev, deficit samo 100 milijonov dinarjev. Zares, ponosni bi bili lahko na ta uspeh, ako bi bila stvar taka, kakoršna izgleda.

Stvar je precej drugačna. Čisto napačno se nam zdi, zakrivati dejanski položaj. Ljudstvo mora znati, pri čem da je, da kasneje ne bo preveč razočaranja.

Izdatki za upravo Slovenije (nad 900 milijonov kron) niso zadostni. Res je, da ni primerjati naš slovenski proračun z avstrijskim. Tam smo bili ubogi pastorki. Danes ko se čutimo ravnopravne državljane, so naše želje bolj zastopane. Dasi se vojaštvo in orožništvo plača posebej, dasi so tudi invalidi posebej zaračunani, teh 900 milijonov kron žal ne zadošča za redno vzdrževanje aparata v Sloveniji. Pred vsem je obžalovati črtanje zahtevkov za naše zdravstvo, ki pač z dovoljenimi zneski ne bo moglo vse leto izhajati.

Mnogo hujši udarci pa nas čakajo pri proračunu dohodkov. Uvesti se skuša nov davek, ki naj obsega ves promet (Umsatzsteuer). Minister od tega davka pričakuje 2 milijardi kron. Pri davku na vojne dobičke se upa na 280 milijonov kron iz Slovenije. Iz te moke pač ne bo toliko kruha. Pri monopolih upa finančni minister na preko 1/2 milijarde kron. Ubogi kadilci!

Zlasti nas zanimajo splošna trošarina, specialna trošarina (t.j. specialno v Sloveniji obstoječa) in seveda neposredni davki. Splošna trošarina bo povsem enotna za vso državo. Med

njimi pa najdemo — brez ozira na pretiranost postavk — nekatere, ki jim nikakor ne moremo pritrditi, četudi uvažujemo finančno stanje države (n. pr. trošarina na olje, na električne žarnice itd.). Specialna trošarina znaša v Sloveniji sicer le 4,101.000 K, vendar moramo biti tu zelo oprezní, ker gre za meso in vino. Poslanci JDS so se že vnaprej zavarovali proti vsakemu obdačenju produkcije vina, pa bodi to direktno ali pa indirektno, kakor je bilo to po znani štajerski posebni nakladi. Trošarina na vino in meso bo v vsej Sloveniji enaka (32 K od 1 hl vina). Ljubljana razširi mitniško linijo na politično mejo mesta. Razumemo, da se trošarina zvišuje in to že zaradi zahtevkov uslužbencev (dacarjev). Vendar se nam zde enotne postavke previsoke.

Borbo pa so poslanci JDS napovedali vladi tudi zaradi novih pomnožitev direktnih davkov. Misel, da se morejo ti davki vreči na dinarsko podlago, je neuporabljiva. Proračun sam to uvideva, ker ne zvišuje hišnorazrednega davka, temveč samo način računanja nekoliko spreminja, uvideva to tudi pri hišnorazrednem davku (kučarina), kjer se zadovoljuje s trikratnim pomnoževanjem. Stvar pa ne gre ne pri zemljarini ne pri razredni kučarini. Če se pri nas še kalkulira s krono in če kmet prodaja izdelke ceneje nego drugod, če so stanovanja cenejša nego drugod, to ni greh, ki ga je treba z davčnim vijakom kaznovati, nego zasluga.

Kar pa predlaga člen 146. glede splošne pridobnine, hoteč odmero iz leta 1919. enostavno pomnožiti s štiri, to mora tudi potrpežljive ljudi globoko razburiti. To je nemogoče.

Proračun bo izzval hude borbe. Mi se ne bomo dali kar pohoditi.

Naši poslanci in državni proračun.

Iz Beograda nam poročajo 10. t. m.:

Včeraj se je vršila pri finančnem ministru Kostu Stojanoviću konferenca slovenskih poslancev JDS o novem državnem proračunu. Konferenci je prisostvoval tudi v Beogradu navzoči bivši deželni predsednik dr. Žerjav. Naši poslanci so ministru izjavili, da je proračun kakor ga je izdelalo finančno ministrstvo nesprejemljiv. V formalnem oziru so opozorili ministra na neugodnost, da se dalekosežna nova davčna bremena uvajajo potom budžetnega predloga, kar bi se moglo zgoditi le potom temeljito proučenih in podrobno predelanih poedinih projektov o novih davčnih zakonih. Mesto tega vsebuje proračun le kratke pooblastilne določbe in prepušča finančni upravi, da z naredbami in pravilniki uredi nove davke. Sploh je ugovarjati obširnimi pooblastilom za posamezne ministre, ki dajejo eksekutivi predalekosežna polnomočja. V stvarnem oziru so naši poslanci sicer v polnem obsegu priznali potrebo izdatnega povišanja državnih davkov, brez katerega ni mogoče zadostiti velikim nalogom, ki jih stavlja državni upravi ureditev naših prilik in skrb za kulturni ter gospodarski napredek naroda, izrekli pa so svoje resne pomisleke proti poedinim novim davkom in proti povišanju nekaterih obstoječih davščin. Izjavili so, da je nameravano povišanje zemljiškega davka za našega kmeta pretežka obremenitev,

in vsled tega nesprejemljivo. Ugovarjali so povišanju hišnorazrednega davka, izrekli so se proti poedinim novim trošarinam in zlasti proti obdačenju razsvetljave in proti prevelikemu obremenjenju življenjskih potrebščin (sladkorja, olja, riža). Izrekli so upravičeni dvom, je-li bo mogoče nameravani prometni davek, ki na sebi predstavlja nov dober vir državnih dohodkov, izpeljati že v teku letošnje proračunske dobe. Takisto so se protivili razširjenju monopola za sol, petrolej in žigice na vso državo, iz stvarnega razloga, ker pri današnji organizaciji monopolne uprave država ne bi imela nobenega dobička, na drugi strani pa bi bila preskrba prebivalstva s temi predmeti naravnost ogrožena. Naši poslanci so spravili v razgovor še mnogo drugih podobnih vprašanj, ki jih regulira novi proračun ter so izrazili ministru svoje pomisleke. Končno so opozorili, da se bliža čas, ko bo valutno vprašanje zopet postavljeno na dnevni red ter so podarili svoje stališče, da bo treba sedanji provizorij skoraj spremeniti v definitivum, ki bo primerno vpošteval našo jugoslovansko krono.

Razgovor z ministrom je trajal nad eno uro ter se bo še nadaljeval.

OGLASI V „DOMOVINI“ SO NAJCENEJSI IN IMAJO VELIK USPEH. ZATOREJ: INSERIRAJTE!

Zdravljenje starosti in zopetno pomlajenje.

(Velevažen izum profesorja Steinacha.)

Na dunajskem vseučilišču raziskuje profesor Steinach že nekaj desetletij, kako bi se dala starost odpraviti ter jo nadomestiti z zopetno mladostjo. Že leta 1912. je ta učenjak izročil akademiji znanosti spis, v katerem opisuje uspeh raziskav, ki jih je izvršil v tem pogledu na živalih. Od tedaj naprej se je posvetil popolnoma človeku in hotel zanj dobiti sredstvo proti starosti.

Zadnji čas je prof. Steinach izdal knjigo, v kateri naznanja svetu, da so se mu posrečili poizkusi tudi na človeku, ter navaja, kako je dosegel tako pri živalih kakor pri ljudeh pomlajenje. Stare, samotarske živali, brez veselja do krme, že popolnoma oguljene, posušene in koščene, na katerih se je naselila že vseh vrst golazen, in katere so boleale na vsakojakih bolečinah, postanejo po zdravljenju zopet živaline in požrešne. Dlaka jim na novo zraste, in sicer gosta in svetla. Te živali se začno zopet igrati z mladiči, bojvati se drugimi, delati gnezda in se sploh tako obnašati, kot bi bile mlade. Povrnejo se jim že četrti teden po operaciji vsa poželjenja, vse navade in vsi nagoni kakor v mladosti. Zdravljene živali žive na ta način tudi za eno četrtino časa dalj kot bi sicer navadno živele. Šele potem se zopet postarajo in poginejo, ne da bi se jim moglo življenje zopet pomladiti.

Prof. Steinach je poizkusil zdravljenje tudi na ljudeh. Zdravil je nekega prehitro ostarelega navadnega delavca in dva po 70 let stara moža, ki sta bila trgovca. Vpliv zdravljenja je bil pri vseh treh do podrobnosti isti kakor vpliv zdravljenja pri živalih. Starčki se po zdravljenju zopet popravijo telesno in duševno. Vrne se jim veselje do življenja in do uživanja. S telesno in duševno okrepitevijo nastopi zopet mladostna podjetnost in delavnost. Tudi pri ženskah, meni Steinach, je mogoče doseči enake uspehe.

Prof. Steinach je opazoval skozi desetletja na zdravih in bolnih živalih delovanje pubertetne žleze — tako imenuje Steinach malo, le z mikroskopom (drobnogledom) vidno žlezico, ki je prirastla razplodnim žlezam, iz katerih se izločuje moško in žensko seme — ter dognal, da je ta mala žlezica eden najvažnejših notranjih ravnateljev življenja. Pubertetna žleza (po naše bi se lahko reklo: žleza spolne zrelosti) ima več zelo važnih nalog. Ona n. pr. vpliva in odločuje, kakega spola naj bodo potomci, kake njih lastnosti in oblike. Od nje pa ni odvisen samo postanek novega življenja in ona ne vpliva le na bodočnost njegovega razvoja, marveč ta žleza povzroča tudi starost in po njej povzroči konec življenja. Steinach trdi, da se človek ali žival ne postarata zato, ker jim odpovedo drugi udje, marveč zato, ker se jima obrabi in uniči pubertetna žlezica. S poizkusi na živalih in na ljudeh dokazuje, da se da starost pospešiti s tem, da zmanjša pubertetno žlezo in da se da starost odgoditi ter pomladiti, ako omenjeno žlezo vzdržuje pri krepkosti in jo še poveča. V ta namen se poslužuje Steinach operacije, pri kateri podveže izhodišče plodne žleze. Z njo dosega najlepše uspehe. Starost zdravi Steinach tudi brez operacije, in sicer z Roentgenovimi žarki. To lečenje je počasneje. Razume se, da zdravljenje starosti pomaga samo človeku ali živali, ki je sicer zdra-

Naročajte času primerno brošurico

Dokumenti Koroščeve stranke

iz leta 1914. I. zvezek.

Založila Uprava Domovine in prodaja v Ljubljani, Sodna ulica 6.

va in boleha le na starostnih boleznih. Kdor je n. pr. bolan na sicer neozdravljivi bolezni, mu niti operacija, niti roentgeniziranje ne more več vrniti mladosti.

Izum prof. Steinacha se po dunajskih časopisih neznansko povečuje zlasti, ker je način operacije prav lahek in isto vsak količjak praktičen zdravnik-operater lahko izvrši brez najmanjše nevarnosti. Ne moremo vedeti, če ni hvala prenašaljena in pretirana. Ako pokažejo prihodnja leta, da je bilo Steinachovo delo vsekoli solidno in če bodo njegove uspehe potrdili tudi neštet praktični zdravniki, ni nobenega dvoma, da bo ime Steinach stalo na najbolj vidnem mestu v zgodovini človeštva. Posledice uspešnega zdravljenja in podaljšanja življenja morda za četrtino normalne starosti bi izzvalo zlasti v današnji človeški družbi neprecenljive in nedogledne posledice. R.

Gospodarstvo.

g. Zaloge pavole v Zedinjenih državah.) V dobi od 1. avgusta do 19. junija so znašale zaloge pavole v Zedinjenih državah:

	1919/20	1918/19
v balah		
prispelo v pristanišča	6,631.000	5,369.000
po kopnem	1,499.000	1,773.000
potraba na jugu	3,268.000	3,141.000
zaloge v notranjosti	209.000	434.000
	11,607.000	10,717.000

Na krovu za prevoz z ladjami se je nahajalo zadnji teden 121.000 zavojev, od katerih je namenjenih za Anglijo 22.000, za Nemčijo 21.000, za Francijo 6000, za ostali kontinent 54.000.

g. Vnana trgovina Avstralije izkazuje od leta 1914 naprej naslednje številke uvoza in izvoza (v milijonih Lst.):

	1914	1915	1916	1917	1918	1919
uvoz	72.4	68.5	81.1	61.7	76.6	85.9
izvoz	65.3	60.5	73.4	80.8	80.7	133.5
	- 7.1	- 8.0	- 7.7	+ 19.1	+ 4.1	+ 47.6

Od leta 1917 sem v avstralski trgovski bilanci izvoz preseza uvoz. V pretečenem letu se je izvozilo samo volne za 45.8 milijonov Lst., pšenice za 30 milijonov in kož za 9.3 milijonov Lst. (En sterling [Lst.] je stal v mirnem času 21 K, danes pa se plačuje zanj okoli 300 K.)

g. Angleška vnana trgovina izkazuje za mesec maj v primeru z aprilom in lanskim letom naslednje številke (v milijonih Lst.):

naslednje številke (v milijonih tona):						
	April		Maj		Januar-maj	
	1920	1919	1920	1919	1920	1919
uvoz . .	167.3	122.2	166.3	135.6	863.2	594.1
izvoz . .	106.3	58.5	119.3	64.3	521.1	270.2
zopetni						
izvoz .	20.4	13.3	20.3	11.5	115.8	36.5
prebitek						

Kakor je iz tega izkaza razvidno, se je v maju domač izvoz zopet znatno dvignil, zopetni izvoz pa je v primeru z aprilom ostal skoraj neizpremenjen. Uvoz se je nekoliko zmanjšal. Pasivnost trgovske bilance se je torej izboljšala, kajti prebitek uvoza v znesku 26.7 Lst. je najnižji v teku zadnjega leta.

g. Državna užitnina. Po novem proračunu za leto 1920/21. plačevalo se bo užitnine na sladkor, pridelan iz repe ali rafiniran, 100 dinarjev za 100 kg, a za vse druge vrste sladkorja 20 dinarjev za 100 kg; na kavo 100 dinarjev za 100 kilogramov, na olje 20 dinarjev za 100 litrov, na pivo 2 dinarja za 1 hl stopnje ekstrakta, na fino vino 300 dinarjev za 100 litrov, na likerje, konjak, esence 400 dinarjev za 100 litrov, na rum 300 dinarjev za 100 litrov, na sveče 20 dinarjev, na mineralno vodo 0.20 dinarja.

g. Žitno gospodarstvo v Franciji. Francoski parlament se je bavil na zadnjih sejah z žitnim gospodarstvom in po daljši debati sta bila sprejeta oba prva člena zakonskega načrta, v zmislu katerih se država pooblašča, da e letos kot edini kupec pokupi vso žetev. Kupna cena se je določila žitu 100 frankov za meterski cent, a za kruh 130 santimov za kilogram.

g. Cenejši sladkor. Na zagrebški borzi se je 7. t. m. ponujalo 100 vagonov sladkorja Java, kristalnega, za 29 K kilogram franko Trst. A za to ceno ni bilo kupcev. Sladkor je baje lastnina glasovite tovarne likerjev Siegfrieda Gesslerja v Jägerndorfu, ki je nameravala ta sladkor prodati v Jugoslaviji.

g. „Jugoslavenski Lloyd“. Kakor poroča „Jadranski Merkur“, se je v Dubrovniku osnovala nova parobrodarska družba „Jugoslavenski Lloyd“. Nova družba, ki je bila osnovana s po-

možjo angleškega kapitala, posredovala bo v prvi vrsti promet med Dalmacijo in Anglijo.

g. Ogromen trust tvrdke Schneider. Kakor javlja pariška „Information“, se bodo delnice „Union Europeenne“, ki jo je osnovala francoska tvrdka Schneider & Co. v zvezi s pariško Union banko, uvedle tudi na pariški borzi. To društvo je osnovano z delniško glavnico 75 milijonov frankov in predstavlja velik evropski trust, ki je skoraj enak ameriškemu trustu. Pod kontrolo „Union Europeenne“ nahajajo se sledeča društva: avstrijska „Berg- und Hüttengesellschaft“ z glavnico 50 milijonov, katera družba producira letno dva in pol milijona ton premoga, 179.000 ton železa in 171.000 ton jekla; nadalje družba Škoda z glavnico 144 milijonov kron — tovarne te družbe obsegajo pri Plznu površino 272 hektarov —; nadalje družbo ujedinenih delavnic za izdelovanje strojev, prej Ruston-Škoda-Bromovsky-Ringhofer, katere tovarne se nahajajo v Pragi, Plznu in Kraljevem Gradcu, in končno tovarne Huta Bankova, katera družba ima mnogo tovarn in livarn na Poljskem.

g. Klanje mladih goved prepovedano. Zaradi obnove in pospeševanja živinoreje je osrednja vlada izdala naredbo, ki prepoveduje klanje goved in ovac ženskega spola pod poldrugim letom starosti in moških telet pod dvema mesecema starosti. Istotako je prepovedano klanje brejih krav in telic, ovac, koz in svinj. Izvzeti so primeri zasilnega klanja. Izjemoma se smejo zaklati goveda in ovce ženskega spola pod navedeno starostjo, toda samo z dovolitvijo političnega ali, kjer tega ni, občinskega oblastva, ako imajo živali kako hibo ali so nerazvite.

g. Paroplovna družba Hamburg-Amerika. Pred tednom dni sta se vrnila iz Amerike ravnatelj velike nemške paroplovne družbe Hamburg-Amerika. Svrha njihovega potovanja je bila, da skleneta pogodbo z ameriško družbo Harriman glede nove ureditve prometa na liniji Hamburg-Amerika. Pogodba, sklenjena za 20 let, določa skupno delovanje obeh strank na linijah, ki so lastnina družbe Hamburg-Amerika. Najprej se zopet uredi direktni promet med Hamburgom in Ameriko in pomnoži zlasti tovarna služba na tej liniji. Druga linija bo stara pot Hamburg-La Plata, ki bo služila tovarnemu in osebnemu prometu. V tretji vrsti stoji zveza med Hamburgom in zapadno Indijo, ki se bo istotako uredila za tovarni in osebni promet.

Politični pregled.

Kakor smo že poročali, se je začela pred zagrebškim sodiščem

obravnavati proti Stepanu Radiću,

voditelju hrvatske kmetske stranke in nekdanjemu dobremu prijatelju dr. Šusteršića. Ves čas od obstoja naše države je Stipa Radić hujskal proti obstoječemu stanju, imel je zveze z Italijani in sploh vsemi sovražniki naše države. Zato ga je prva naša vlada dala zapreti, ali ko so prišli na vlado radikalci in zajedničarji so ga ti spustili, ali čez nekaj dni so ga morali zopet zapreti, ker je nadaljeval svoje protidržavno delo. Obravnava bo jako zanimiva, ker bo odkrila marsikatero spletko, ki so se vršile v gotovih političnih krogih na Hrvatskem! Radić se je tekom razprave skliceval na svojo imuniteto, a sodišče ga je zavrnilo, češ, da je bil zasačen na delu, t. j. da je bil aretiran zaradi svojih hujskajočih govorov. Sedaj se zaslišujejo prve priče, ki izpovedujejo obtežbe hujskača, ki je bil svoj čas največji panslavist, pozneje oboževatelj Habsburgovcev, sedaj pa orodje naših zunanjih sovražnikov.

Največji ameriškanski politični stranki sta že odredili svoje kandidate za volitev

predsednika severnoameriških Združenih držav.

Po dolgem medsebojnem boju v demokratskem narodnem konventu je demokratska stranka, kateri pripada tudi sedanjí predsednik Wilson, postavila kot svojega kandidata guvernerja države Ohio, senatorja Jamesa M. Coksa, ki je sedaj star 50 let. Coks je bil najprej učitelj, potem se je posvetil novinarstvu, začel se pečati s politiko in bil izvoljen v kongres, leta 1913. je postal guverner države Ohio. Tudi kakor guverner je še vedno izdajatelj in glavni urednik lista „Dayton News“.

Republikanci so tudi postavili svojega kandidata v osebi senatorja Hardinga isto tako iz Ohia, a ki je tudi novinar in urednik dnevnika „Marion Star“.

Kdo izmed obeh postane Wilsonov naslednik, je težko v naprej pogoditi, ker sta obe stranki,

kakor se je videlo pri zadnjih volitvah, skoro enako močni. Vsekakor pa odločijo pri volitvah nezadovoljneži iz republikanske stranke, ki so se odcepili od stranke, ker niso bili zadovoljni s kandidaturom senatorja Hardinga, ter ustanovili samostojno radikalno stranko. S tem je republikanska stranka precej oslabiljena, akoravno je imela veliko izgledov na zmago.

Ruske armade prodirajo zmagovito v Poljsko, tako da je situacija skrajno kritična. Poljske socialistične stranke so izdale brezzičen poziv vsemu delavstvu sveta, ki v njem pravijo, da je

Poljska v skrajni nevarnosti.

V proglasu stoji: Kot predstraže ruskih armad prihajajo pod komando generala Budjenija kosaški polki, ki so bili še nedavno slepi pristaši belega carja. Rusko vrhovno poveljstvo je danes v rokah carskega generala. Rusija stremi danes za tem, da diktira Poljski mir na razvalinah Varšave. Sodrugi, to ni socialna revolucija, ki udarja na naša vrata in tudi ne rdeča zastava, ki vihra nad divizijami generalisima Brusilova. Bajoneti generala Brusilova naperjeni so proti naši neodvisnosti. Kozaki prinašajo nasilje in uničevanje, sovjetska vlada se bori za imperijalizem in militarizem. Povejte dosedanjim mogotcem, da so bajoneti Brusilova naperjeni proti prsim poljskega in svetovnega proletarijata!

Beleške.

b. Ena odkritosrčna. Vsi vemo, kako neodkritosrčni so naši klerikalci, da je neodkritosrčnost njihovo najljubše orožje. Kakor v javnem delu, tako tudi v političnem boju. Ali semintja jim včasih vendarle uide kako odkritosrčno priznanje, ki jim je seveda ušlo nehote, ki bi ga potem najraje zatajili. Tako se je te dni dogodilo mariborski „Straži“, ki je napisala odkritosrčne in resnične besede: „Slovenci radi molimo, mnogo romamo, darujemo za cerkve in uboge, pa vse to nas ne bode rešilo, ako pri volitvah zmagajo nekrščanske stranke!“ Torej molitev, romanje in miloščina to so vse samo lepe in postranske stvari, a glavna stvar je, da zmagajo pri volitvah klerikalci, ako so oni na krmilu, potem naj vrag nosi molitve, romanje in miloščine! V tem odkritosrčnem klerikalnem priznanju je tako točno izražen ves klerikalni program, ki izrablja vero in cerkev v svoje politične namene! Cerkev in vera so le sredstva, da klerikalci zmagajo pri volitvah, ako pa tudi ta sredstva ne pomagajo, ako jih tudi ta sredstva ne rešijo, potem jim tudi to ni več potrebno!

Novosti.

n. Regent Aleksander bo koncem meseca posetil Sarajevo in razna druga mesta v Bosni in Hercegovini. Spremljala ga bosta ministrski predsednik dr. Vesnić in pa vojni minister Jovanović.

n. Krajevne organizacije, ki na okrožnice tajništva še niso poslale odgovora, naj blagovolijo to čimprej storiti.

Tajništvo demokratske stranke v Ljubljani.

n. Krvava proslava v Splitu. Kakor po vsej državi, tako so tudi v zasedenem delu Dalmacije rojstni dan kralja Petra praznovali izredno slovesno. Zlasti Split se je ob tej priliki oblekel v praznično obleko. Vse mesto je bilo v zastavah, trgovine okrašene s slikami našega junaškega vladarja. To je v Splitu navzočno italijansko posadko seveda silno bodlo v oči. Dva mornarja sta z neke nizke hiše ob obrežju snela jugoslovensko trobojnico in jo zmagoslavno odnesla s seboj na vojno ladjo „Puglia“. Domačine je nečuvno izzivanje Italijanov silno razburilo. V trenutku se je zbrala ob obali velika množica ljudstva, ki je priredila po mestu burne demonstracije proti Italijanom. Mornarja sta pobegnili na vojno ladjo. Medtem se je približal obali italijanski motorni čoln s kapitanom Gullijem in več oficirji. Orožniški poveljnik je pozval čoln, naj se vrne, kar pa ta ni hotel storiti, ampak je oddal par strelov, neki mornar pa je vrgel na obrežje celo ročno granato, ki je ubila nekega begunca, štiri osebe pa ranila. To je bilo znamenje za napad. Do skrajnosti ogorčeni meščani so se navalili na italijanske častnike, ki so se nahajali na suhem, orožniki pa so otvorili ogenj na motorni čoln in na italijansko vojno ladjo. V boju sta bila italijanski poveljnik in krmilar težko ranjena in sta že čez par ur umrla, pet italijanskih mornarjev pa je bilo lahko ranjenih. Motorni čoln je po

tem porazu takoj pobegnil. Po dogodku so se vršile po mestu ob velikanski udeležbi prebivalstva sijajne patrijotične manifestacije.

n. Občinske volitve na Hrvaškem. Po dozdaj znanih rezultatih pri občinskih volitvah na Hrvaškem dobili so: demokratska stranka 1244 občinskih odbornikov, zajedničarji 416, klerikaleci 186, komunisti 360, socialni demokratje 149, radikalci 217, kmetska stranka 626, samostojna kmetska 22, Frankovci 92, Nemci in Madžari 22, Čehoslovaki 5, neodvisni 543.

n. Plebiscit na Pruskem. Po dosedanjih poročilih so pri plebiscitu v zapadni in vzhodni Pruski dobili Nemci veliko večino. V zapadni Pruski je bilo dosedaj oddanih za Nemce 59.827 glasov, a za Poljake samo 5.144; na vzhodnem Pruskem so dobili Nemci 110.129, a Poljaki 113 glasov. Na tako neugoden izid glasovanja za Poljake so zelo vplivale ruske zmage nad poljsko armado!

n. Najučinkovitejšo propagandno agitacijo naj uporabljajo v sedanjem času zaupniki JDS. in pospeševalci napredne misli v Sloveniji z razširjanjem protiklerikalne brošure „*Dokumenti Koroške stranke iz leta 1914*“. Cena 4 K, s pošto priporočeno poslana 1 K 40 vin. več. Organizacijam, ki naroče po več izvodov obenem, se poština ne vračuna. Kdor ima možgane in ni slep, mora ostrmeti nad živimi, tiskanimi dokazili iz klerikalnih listov in govorov. Klerikaleci molče na ta neovrgljiva dejstva njihove stranke kakor grob, kajti strah jih je pred njih lastnimi dejanji. Zatorej, slovensko ljudstvo, čitaj in prepričaj se!

n. Povračilo takse za nerazprodane vstopnice. Vsa podjetja, ki prirejajo predstave, veselice, zabave itd., se v zmislu odloka finančnega ministrstva z dne 18. junija 1920., št. 5480, opozarja, da se bo vračala taksa samo za tiste nerazprodane vstopnice, ki niso odtrgane od bloka (knjižice), imajo kupon in so označene s številko ali označenjem prostora (sedeža, stojišča). Prošnjam za povračilo takse priložene vstopnice, ki ne odgovarjajo tem zahtevam, smatrala bo finančna oblast kot že uporabljene ter bo zavrnila seveda tudi prošnjo za povračilo takse.

n. Komando dravske divizijske oblasti v Ljubljani je prevzel novo imenovani general Dokič.

n. Prve promocije na ljubljanski univerzi. Jutri, dne 15. t. m., bodo na ljubljanski univerzi prve promocije. Promovirali bodo: gđc. Ana Mayer iz Loža za dr. filozofije, gg. Miroslav Kuhelj in Pavel Suyer iz Ljubljane za doktorje prava. Prvim doktorjem slovenske univerze naše čestitke!

n. 50letnico tretje francoske republike bodo praznovali prihodnji mesec v Franciji z velikanskimi svečanostmi. Prenesli bodo pri tej priliki tudi srce predsednika Gambette v Panthéon in odkrili tamkaj spominske plošče vsem zaslužnim generalom.

n. Zlato so baje našli Italijani poleg raznih drugih dragocenih kovin na otoku Lošnju. O najdbi strogo molče.

n. Propadanje Dunaja. Iz poročil o stanju dunajskega prebivalstva je razvidno, da nekdanja tako mogočna avstrijska prestolnica Dunaj vedno bolj propada. Število prebivalstva se tedensko zmanjšuje za 100 oseb, to je, da približno 100 oseb tedensko več umrje, kakor pa se jih rodi.

n. Kongres poštne nameščencev se je pričel v ponedeljek v Beogradu. Navzočih je nad 400 delegatov iz vseh krajev Jugoslavije. Poštni nameščenci zahtevajo poseben zakon za pošto stroko in pa podržavljenje vseh poštne uradov.

n. Prodaja drv iz državnih gozdov. Ministrstvo za gozde in rude je odredilo, da se v državnih gozdih določijo deli, ki bi se mogli posekati. Drva iz teh gozdov se bodo prodajala na javni dražbi. Ministrstvo računa, da bo na ta način dobilo precej milijonov, ki bi olajšali bremena državnega proračuna.

n. Sobno slikarstvo. Sobni slikarji so se morali boriti z velikimi težkočami, da so si preskrbeli iz inozemstva primerne patrone za slikanje. Navezani so bili izključno le na tuje vzorce. Tozadevno se je pričelo med ljubljanskimi slikarji novo gibanje, da bi se slikarji posluževali pri slikanju sob zgolj domačih narodnih motivov. Posebna zasluga gre v tem oziru gg. Božiču, slikarskemu mojstru, in Grebencu, profesorju na državni obrtni šoli v Ljubljani. Težnjo, vpeljati v sobno slikarstvo narodni duh, moramo z veseljem pozdraviti. G. Božič namerava začeti z izdelovanjem slikarskih patronov na debelo. Slikarji, ki se interesirajo za to, naj se blagovolijo obrniti direktno na njega.

n. Drobiž iz porcelana. Manufaktura porcelana v Meissenu na Saksonskem je ravnokar izgotovila prvi porcelanast drobiž za Nemčijo. Izgotovila je več vrst novcev od 10 pfenigov do 5 mark.

n. V tovarni smodnika v Kamniku je iz dose-daj še neznanih vzrokov v soboto nastala eksplozija, ki je zahtevala dve žrtvi. Podrobnosti še manjkajo.

n. Samomor je izvršil iz neznanega vzroka nadporočnik Baloh. Našli so ga v Klečah mrtvega.

n. Utonil je v nedeljo popoldne v Ljubljani na Opekarski cesti neki otrok. Na mostu, ki je slabo ograjen, mu je spodrsnilo, padel je v vodo in utonil. — V Dravi je utonil neki 14leten deček iz Maribora. — V Vltavi v Pragi je tekom sobote in nedelje, kakor poročajo češki listi, utonilo 27 oseb.

n. Velika železniška nesreča se je zgodila pred par dnevi med Kršnikom in Kamenom v Srbiji. Trčila sta dva tovorna vlaka. Strojevodje, kurjači in dva delavca so bili na mestu mrtvi, 38 železničarjev pa je bilo ranjenih. Lokomotivi in mnogo vozov je bilo popolnoma uničenih. Škoda je jako velika.

n. Tihotapstvo s saharinom. V zadnjem času se je kljub strogim odredbam zopet močno razpaslo tihotapstvo s saharinom v Jugoslaviji. Ze ponovno se je carinskim uradnikom posrečilo izslediti več tihotapcev. Pred par dnevi so zaprli v Zagrebu večjo družbo, ki je vtihotapila iz inozemstva 27 kg saharina. Saharin je bil zaplenjen, tihotapci pa so bili v zmislu obstoječih predpisov obsojeni na 800.000 K globe. Obenem je bilo uvedeno proti njim tudi kazensko postopanje.

Kakor moramo skrbeti za zdravo telesno hrano, ravnotako nam je potrebna dobra duševna hrana. Za majhen denar si lahko kupiš izoborno urejevan list „Domovino“, ki ti nudi vse najpotrebnejše in najzanimivejše zadnje vesti. Mesečno velja „Domovina“ le 3 K, do konca leta pa 18 K.

Po svetu.

p. Kužne bolezni v Galiciji. V Galiciji trenutno strašno razsajajo kužne bolezni. Neki član ameriškega zdravniškega odposlanstva je objavil o obupnih zdravstvenih razmerah v Galiciji sledečo zanimivo statistiko: Na vsakih 15.000 prebivalcev pride komaj po en zdravnik. Ze 46 zdravnikov je v dveh mesecih postalo žrtev svojega poklica. Dalje navaja številke, ki pričajo, kako strašno divjajo kužne bolezni na Poljskem in posebno še v Galiciji. L. 1916. je bilo 34.538 slučajev tifusa, l. 1917. že 43.840, l. 1918. je narastlo število na 97.082 slučajev, l. 1919. pa že na 231.216. V samem Krakovem je zbolelo od 1. februarja dosedaj 10.970 oseb, izmed katerih jih je nad 10% umrlo.

p. Pogreb iz letala. V Newyork se je vršil v torek prvi pogreb iz letala, ako se more tako imenovati. Truplo gospe Brownove je bilo vpepeljeno in ameriški mornariški poročnik Mallen je iz letalega letala stresel pepel nad mesto. Nato je vrgel devet belih rož, za vsako desetletje 92 let stare gospe po eno in dva nageljčka, ki naj bi predstavljala leta preko 20. Ta znameniti pogreb, ki sta mu prisostvovala sin in hčerka pokojnice, se je vršil na izrečno željo pokojnice, ki je bila znana pisateljica otroških dogodb.

p. Smrt Ibsenove sestre. V mestu Skien na Norveškem je umrla te dni gospa Hedvika Stensland, sestra slavnega norveškega pesnika in pisatelja Henrika Ibsena. Pokojnica je bila zadnja ožja sorodnica velikega umetnika in je dosegla starost 87 let.

Razno.

r. Narodnost papežev. Neki francoski časopis ugotavlja dejstvo, da sta bila dosedaj na papeški stolici 202 Italijana, 1 Nemec, 1 Anglež, 1 Švicar in 1 Portugalec, a niti eden Francoz. List meni, da je že skrajni čas, da se enkrat preneha s to prakso, da bi moral biti vsak papež Italijan.

r. Rekord rdečegradca. Francoski morilec žensk, Landru, ki je imel priimek „rdečegradec“ in se nahaja sedaj v zaporu, je vsekakor menda največji zapeljivec žensk v Franciji. Kolikor je dognala preiskava, je nič manj kakor 283 ženskam obljubil zakon in s 169 ženskami stalno

dopisoval. Seznanil se je z vsemi večinoma potom rednih ženitnih ponudb v časopisih. Ženske so mu dale deloma zelo znatne vsote na razpolago, ki jih je seveda sproti zapravil. Končno se je tudi tem zaslepljenim ženskam zdela vsa stvar že malo preneumna; naznanile so ga oblastvom, ki so ga takoj zaprle.

Zadnje vesti.

„Krepite svoje mišice in svoje srce, bodite pripravljeni na vse!“

Bitka v Splitu. — Demonstracije v Zagrebu. — Govor komandanta IV. armije. — Italijanske laži. — Upor italijanske vojske v Idriji.

Krvavi dogodki v Splitu, ki o njih poročamo v novicah, so razburili vso jugoslovansko javnost. Ti dogodki jasno govore, da je dovolj izzivanja, a resen opomin Italiji, da smo pripravljeni na vse.

LDU. Zagreb, 13. julija. Včeraj, ko se je raznesla vest o krvavih dogodkih v Splitu, se je polastila prebivalstva velika vznemirjenost. Okrog 19. ure se je zbrala na Zrinjcu velika množica meščanstva. Govoril je neki vseučiliški dijak, ki je napadal italijansko provokatorno politiko. Nato se množica med urnebesnimi vzkliki sežgala italijansko zastavo. Čuli so se brezštevilni ogorčeni klici proti italijanski vladi in ljudstvo je zahtevalo osvoboditev naših ozemelj izpod italijanske jarma. Nato se je razvil izprevod, ki je z zastavo na čelu krenil po mestnih ulicah, neprestano in burno protestirajoč proti italijanskemu nasilju. Izprevod je došel v „Gornji grad“ pred bansko palačo, kjer je množica razburjeno vzklikala proti Italiji. Nato je odkorakal izprevod pred poslopje armijskega poveljnika, kjer so bile prirejene velike ovacije naši vojski. Zatem se je izprevod vrnil v „Dolnji grad“, neprestano vzklikajoč proti Italiji. Pred poveljništvom savske divizije je množica prepevala narodne himne in zahtevala vojno proti Italiji. Ko je izprevod dospel do sokolskega poslopja, kjer se je vršil častniški ples, je armijski poveljnik general Vasić med urnebesnim vzklikanjem stopil na balkon ter rekel: „Kar čutite vi, čutim tudi jaz. Krepite svoje mišice in svoje srce in bodite pripravljeni na vse! Toda čakajte, da izreko zadnjo besedo oni, ki nosijo odgovornost za vse in ki vodijo račune o celokupnem položaju, ne samo o dogodkih v Splitu. Pustite vladi proste roke, ona je prav tako patriotična kakor vi!“ Nato se je množica razšla, dijaki pa so se podali z zastavo na čelu v vseučiliško poslopje.

LDU. Zagreb, 13. julija. Z ozirom na krvave dogodke v Splitu piše današnji „Obzor“: Italijani se ne drže mere. Po tolikih žrtvah in tolikem preganjanju našega naroda, so sežgali sedaj v Splitu našo državno zastavo. Giolitti naj pazi, ker Jugoslovani so doslej kazali angelsko potrpežljivost. Pred letom dni so Italijani nekaznjeno pobili nekaj francoskih vojakov. To pot pa je poveljnik italijanske vojne ladje „Puglia“ plačal svojo predrznost z življenjem. Italija naj pomisli, da obstoje dve možnosti, da se z njimi pogodimo na temelju pravic, ali pa da se pomenimo, kakor so z njimi govorili Albanci.

LDU. Zagreb, 13. julija. Današnja „Riječ“ se pod naslovom „In zopet kri!“ bavi s krvavimi dogodki v Splitu ter veli, da že mora prenehati barbarsko trpinčenje našega naroda. Ako se tudi zopet vrše razgovori, naj se vrše pod pogojem, da Italija ne bo več preizkušala naše potrpežljivosti. Naj Italija in zavezniki vedo, da smo izkušeni v borbi in da se vlada lahko zanese tako na Srba kakor na Hrvata ali Slovence, vse od Triglava do Vardarja. Kaj enakega italijanska vlada o svojem narodu pač ne more trditi.

LDU. Rim, 12. julija. (DunKU.) Agenzia Stefani poroča: Snoči so jugoslovanski nacionalisti priredili v Splitu manifestacijo. Udeleženci manifestacije so brez povoda napadli skupino častnikov italijanske vojne ladje „Puglia“, ki se nahaja v luki. Čoln, odposlan v varstvo častnikov, so sprejeli s streli iz revolverjev. Proti drugemu čolnu, ki je poizkušal ščititi vkrancje častnikov, so metali ročne granate in streljali. Poveljnik „Puglie“, ki je bil v zadnje omenjenem čolnu in strojnik sta bila hudo ranjena ter umrla. Razen teh je bil ranjen en častnik in en strojnik. Ameriški admiral, ki kontrolira obalo zunaj premirnega pasa, je pri mestnih oblastvih interveniral. Zdi se, da je red vzpostavljen. Odredilo

se je potrebno v varstvo Italijanov in ukrenili so se koraki, da se doseže primerno zadoščenje.

UPOR ITALIJANSKE VOJSKE V IDRIJI.

Ljubljana, 13. julija. „Slovenski Narod“ poroča iz Idrije: Dne 9. t. m. zvečer se je uprl prvi bataljon 14. pešpolka, tukaj nameščenega. Na trgu se je zbralo mnogo vojaštva. Govorniki so hujskali z ostrimi izjavami, naj se vse vojaštvo upre. Razpoloženje med vojaštvom je bilo tako, da se je bilo bati hudih dogodkov. Neprestano so kričali: Abbasso il Rè, abbasso l'Italia, evviva Ljennin! (Dol s kraljem, dol z Italijo, živio Ljennin!) Potem so napadli zapore in izpustili vojaške vjetnike, zaprte največ zaradi boljševizma. Nato so šli okoli po mestu ter pozivali prebivalstvo, naj pride po orožje, da se upre tuji gospodski. Prišla je velika ploha s točo in prepodila demonstrante. Šli so v vojašnico in tam so nastopili med govorniki tudi častniki, pozivajoč vojaštvo, naj 15. julija zapusti zasedeno ozemlje. Poveljništvo je zaprosilo pomoči. Aretirali so osem častnikov. Vojaštvo so spravili v vojašnice, kjer prepeva nadalje revolucionarne pesmi, naveličano vojne in koprneče po svojem domu.

NAŠI MINISTRI V SMRTNI NEVARNOSTI.

LDU. Beograd, 13. julija. Snoči so se vračali na avtomobilu z demokratske skupščine v Arangjelovcu in Milanovcu minister Svetozar Pribičević, bivši minister Drašković in poslanec Grisogono v Beograd. Po nesreči je avtomobil zavozil nad ponor in je ostal le še zadnji del na trdni zemlji. Potniki so se rešili iz voza pri zadnjih vratih. — Ministra Krizman in Velizar Janković sta se nahajala na inšpekcijskem potovanju po Banatu. Ko sta se vozila v čolnu po Donavi, ju je pri Gombošu presenetila nevihta, ki je tirala čoln z grozno naglico naprej po valovih. Občinstvo na obali je s strahom opazovalo potnike v čolnu, ki so se nahajali v skrajni nevarnosti. Ministra sta že slekla suknje in sezula čevlje, da se vržeta v vodo. Ko sta bila končno rešena, jima je prebivalstvo prirejalo velike ovacije.

KOROŠKI PLEBISCIT PRED VRATMI.

Jugoslovanska zastopnika v koroški plebiscitni komisiji, prof. Jovan Cvijić in bivši naš vašingtonski poslanik Jovan Jovanović, sta danes odpotovala v Celovec, kjer nastopita svoje

mesto v plebiscitni komisiji. Angleški zastopnik odpotuje te dni iz Londona, istotako francoski, pa tudi italijanski zastopnik je že napovedan. Amerikanci ne bodo zastopani.

Listnica uredništva. Dopisnika iz Radovljice prosimo, da nam javi svoje ime in naslov.

Pozor, lesni trgovci in kmetje!

Imam tri novo izdelane vozove, in sicer enega za prevažanje hlodov (teža osi [tečajev] okoli 70 kg) in dva srednja vozova za navadno vožnjo. Cene po dogovoru. Prav tako imam na prodaj tudi pluge.

Franc Anžlovar, kovač,
Št. Vid pri Stični (Dolenjsko)

Dečke in deklice

nad 14 let stare, ki si sedaj v počitnicah z lahkoto zaslužijo s prodajo brošuric precej kronic na dan, sprejme takoj uprava „Domovine“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica
in rezerva okrog **K 50,000.000.—**
Telefon št. 261.

Sprejema
vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
= valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. =
Brzjavni naslov: „Banka“.

Delniška glavica:
K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10,000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči
in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne
papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in
inozemstva mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na
blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske
kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzne naročila in jih izvršuje naj-
kulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Podružnice: Borovlje, Celovec, Celje, Gorica, Maribor, Split, Sarajevo, Trst. Agentura v Ptuj.

Ustanovljena leta 1900.

Ustanovljena leta 1900.

Poziv k subskripciji novih delnic Ljubljanske kreditne banke XI. emisije l. 1920/II.

Vsled sklepa občnega zbora delničarjev Ljubljanske kreditne banke z dne 8. junija t. l. v to pooblaščen, je sklenil upravni svet istega dne provesti zvišanje delniške glavice

od SHS K 30,000.000.— na SHS K 50,000.000.—

z izdajo

50.000 novih delnic po SHS K 400.— nom. v skupnem znesku SHS K 20,000.000.—
in sicer:

1. subskripcija novih delnic se vrši od **25. junija do 25. julija 1920.**
 - a) pri Ljubljanski kreditni banki in njenih podružnicah v Borovljah, Celju, Gorici, Mariboru, Sarajevu, Splitu, Trstu ter pri ekspozituri v Ptuj.
 - b) pri Hrvatski trgovinski banki v Zagrebu in njeni podružnici v Osijeku.
 - c) pri Živnostenski banki v Pragi in njenih podružnicah v Češkoslovaški in
 - d) pri podružnicah Živnostenske banke v Wien-u za Nemško Avstrijo.
2. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi **2 starih delnic po 1 novo delnico à SHS K 400.— nom., po SHS K 900.—** — **tel quel**, plačljivih naenkrat pri subskripciji. Odlomki delnic se pri tem ne vpoštevajo.
3. Nove delnice so deležne dobička od 1. julija 1920.
4. Pri subskripciji se morajo predložiti subskripcijskemu mestu v zgoraj navedenem roku plašči starih delnic v svrhu označbe, da je pravica do opcije izvršena, dočim imajo imetniki delnic zadnjih 2 emisij, katerih izdaja vsled tehničnih zaprek ni bila do sedaj mogoča, pravico do opcije v določenem subskripcijskem roku na podlagi tozadavnih pismenih prigralsnic ali začasnih potrdil o vplačanih delnicah.
5. Od azijskega kurznege dobička nove emisije se dodeli po odbitku stroškov in doklad te emisije, SHS K 1,000.000.— po-kojninskemu zakladu bančnega osobja, SHS K 1,000.000.— rezervnemu zakladu za bančne zadolžnice, ostanek pa pripade azijskemu rezervnemu zakladu banke.
6. Nove delnice se izroče subskribentom po 1. februarju 1921, proti izročitvi začasnih potrdil, oziroma obračunov o subskribiranih delnicah.

Uspeh emisije je zjamčen po posebnem sindikatu.

Ljubljana, meseca junija 1920.

Ljubljanska kreditna banka.